

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

**poradnik dla inwestorów
oraz wytwórców energii**

Oskar Skibicki, Mateusz Dończyk
Marcin Stupak, Maciej Korzon

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

**poradnik dla inwestorów
oraz wytwórców energii**

Oskar Skibicki, Mateusz Dończyk
Marcin Stupak, Maciej Korzon

Stan prawny na 1 marca 2022 r.

Wydawca
Izabella Matecka

Redaktor prowadzący
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
Anna Kunz

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegając przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-329-1

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Energetyka oraz rodzaje źródeł energii	15
1. Uwagi wstępne	15
2. Źródła nieodnawialne – prognozy dotyczące wyczerpania się złóż	18
3. Źródła odnawialne	21
3.1. Energia wiatru	21
Rozdział II	
Podstawy normatywne	25
1. Regulacje krajowe	25
1.1. Wprowadzenie	25
1.2. Akty prawne	26
1.2.1. Prawo energetyczne	26
1.2.2. Ustawa o odnawialnych źródłach energii	26
1.2.3. Ustawa – Prawo przedsiębiorców	31
1.2.4. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych	32
1.2.5. Ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	34

1.2.6. Ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	35
1.2.7. Prawo budowlane	37
1.2.8. Regulamin aukcji na sprzedaż energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii	37
1.3. Kwestie problemowe	38
2. Regulacje wspólnotowe	38
2.1. Wprowadzenie	38
2.2. Akty prawne	39
2.2.1. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ...	39
2.2.2. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/77/WE i 2009/28/WE	39
2.2.3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2018/2001	41
2.2.4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2019/944	42
2.2.5. Europejski Zielony Ład	43
2.3. Kwestie problemowe – systemy wsparcia a niedozwolona pomoc państwa	45
2.4. Zakres implementacji prawa UE w Polsce – w jakich obszarach spodziewać się zmian i kiedy	47
3. Planowane zmiany dotyczące regulacji PV w Polsce ...	49
3.1. Zmiany dotyczące branży PV w związku z dyrektywą 2019/944	49
3.1.1. Cel zmian	49
3.1.2. Zakres zmian	50
3.1.2.1. Techniczna zmiana sprzedawcy	51
3.1.2.2. Obywatelskie społeczności energetyczne ...	52
3.1.2.3. Odpowiedź odbioru, agregacja, odbiorca aktywny	54
3.1.2.4. Prosumenci energii odnawialnej	56

Rozdział III

Inwestowanie w projekty fotowoltaiczne	59
1. Uwagi wstępne	59
2. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	60

2.1. Rodzaj finansowania spółki	62
2.1.1. Wewnętrzne źródła finansowania	63
2.1.1.1. Wkład pochodzący od udziałowców	63
2.1.1.2. Dopłaty od udziałowców	65
2.1.1.3. Zysk/wypracowane oszczędności	67
2.1.1.4. Amortyzacja	68
2.1.2. Zewnętrzne źródła finansowania	68
2.1.2.1. Pożyczki od udziałowców	70
2.1.2.2. Pożyczka od osoby trzeciej innej niż instytucja finansowa	71
2.1.2.3. Pożyczka i kredyt od instytucji finansowej ...	71
2.1.2.4. Emisja obligacji	73
2.1.2.5. Leasing i faktoring	74
2.1.2.6. Inne instrumenty finansowe	74
2.1.2.7. Dotacje	76
3. Błędy przedsiębiorców przy ubieganiu się o finansowanie	77
3.1. Uwagi ogólne	77
3.2. <i>Corporate governance</i>	79
3.3. Kwestie prawno-finansowe	81
3.4. Dotacje	82

Rozdział IV

Development	83
1. Tytuł prawny do nieruchomości	83
1.1. Uwagi wstępne	83
1.2. Tytuł prawny na gruncie Prawa budowlanego	84
1.3. Tytuł prawny na gruncie Prawa energetycznego	89
1.4. Tytuł prawny na gruncie ustawy o odnawialnych źródłach energii	90
2. Tytuł planistyczny	91
2.1. Studium uwarunkowań	92
2.2. Plan miejscowy	95
2.3. Decyzja o warunkach zabudowy	97
2.4. Zmiana przeznaczenia gruntów rolnych	100
3. Umowa dzierżawy	101
3.1. Charakterystyka i istota umowy dzierżawy	102

3.2. Odpowiednie stosowanie przepisów o dzierżawie ...	102
3.3. Forma umowy	103
3.4. Czas trwania umowy	104
3.5. Rozwiązanie umowy	105
3.6. Ustawowe terminy wypowiedzenia	106
3.7. Umowne terminy wypowiedzenia	107
3.8. Wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia	108
3.8.1. Bezpłatne używanie lub poddzierżawianie	109
3.8.2. Zwłoka z zapłatą czynszu	110
3.8.3. Wady uniemożliwiające używanie rzeczy	111
3.8.4. Prawidłowa gospodarka rzeczą oraz zmiana przeznaczenia rzeczy	113
3.8.5. Używanie rzeczy niezgodnie z umową lub z jej przeznaczeniem	114
3.8.6. Narażenie rzeczy na utratę lub uszkodzenie ...	114
3.9. Czynsz	115
3.9.1. Zmienna wysokość czynszu	116
3.9.2. Płatność czynszu	117
3.9.3. Należności publicznoprawne	117
3.9.4. Żądanie obniżenia czynszu	118
3.10. Zastaw	120
3.11. Zwrot przedmiotu dzierżawy	123
3.12. Przeniesienie prawa własności	125
3.13. Ujawnienie wpisu w księdze wieczystej	128
3.14. Służebność przesyłu i droga konieczna	130
4. Decyzja środowiskowa	131
4.1. Inwestycje fotowoltaiczne wymagające uzyskania decyzji środowiskowej	133
4.2. Procedura uzyskania decyzji środowiskowej	135
5. Umowa o przyłączenie do sieci	138
5.1. Wniosek o zawarcie umowy przyłączeniowej	139
5.2. Warunki przyłączenia	140
5.3. Techniczne oraz ekonomiczne warunki przyłączenia	142
5.4. Opłata za przyłączenie	145
5.5. Odmowa zawarcia umowy	146

5.6. Postępowanie odwoławcze	148
5.7. Zakres umowy przyłączeniowej	149
Rozdział V	
Sprzedż projektu oraz refinansowanie	152
1. SPV – spółka specjalnego przeznaczenia	152
2. Obrót spółkami i projektami związanymi z branżą energii odnawialnej	156
2.1. Przeniesienie praw do przedsiębiorstwa (opcja 1) ...	158
2.1.1. Jednoosobowa działalność gospodarcza	158
2.1.2. Spółki osobowe	160
2.1.3. Spółki kapitałowe	161
2.2. Sprzedż praw i obowiązków do konkretnego projektu (opcja 2)	162
2.3. Refinansowanie projektu	163
2.4. Aukcyjny system wsparcia	171
2.4.1. Uwagi ogólne	171
Wybrane zagadnienia praktyczne krok po kroku	175
Bibliografia	183
O autorach	185

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- dyrektywa 2009/28/WE** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z 23.04.2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.Urz. UE L 140, s. 16)
- dyrektywa 2018/2001** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE L 328, s. 82)
- dyrektywa 2019/944** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z 5.06.2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE L 158, s. 125)
- k.s.h.** – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526 ze zm.)
- pr. bud.** – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.)
- pr. en.** – ustawa z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716 ze zm.)
- TFUE** – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana, Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
- u.p.z.p.** – ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz. 503)
- ustawa o OZE** – ustawa z 20.02.2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2021 r. poz. 610 ze zm.)

Organy i instytucje

NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NSA	- Naczelny Sąd Administracyjny
OSD	- operator systemu dystrybucyjnego
OSP	- operator systemu przesyłowego
SA	- sąd apelacyjny
SN	- Sąd Najwyższy
SO	- sąd okręgowy
SOKiK	- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
TK	- Trybunał Konstytucyjny
UOKiK	- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
URE	- Urząd Regulacji Energetyki
WSA	- wojewódzki sąd administracyjny

Inne

ONSA	- Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSNC	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OTK	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
OZE	- odnawialne źródła energii
PiP	- Państwo i Prawo
ZNSA	- Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

WSTĘP

Udział energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych w Polsce i na świecie stale rośnie. Tym samym istotna staje się znajomość, jak również właściwe rozumienie krajowych oraz wspólnotowych regulacji prawnych z tego zakresu. Niniejsza publikacja zawiera podstawy niezbędne do poruszania się w tej materii. Stanowi także, zarówno z perspektywy wytwórców energii, jak również inwestorów, zbiór praktycznych działań w celu optymalizacji procesów związanych z tematyką odnawialnych źródeł energii.

W rozdziale pierwszym zawarte jest krótkie wprowadzenie i wskazanie głównych rodzajów źródeł energii. Ujęte zostały w nim prognozy dotyczące wyczerpania się poszczególnych złóż surowców na ziemi. Nawiązuje również do kosztów dotyczących wytworzenia poszczególnych rodzajów energii, porównuje je ze sobą oraz wskazuje na ich zmienność.

W drugim rozdziale powołane zostały najważniejsze podstawy normatywne na bazie głównych aktów prawnych, dotyczące tego zagadnienia, m.in. z ustawy – Prawo energetyczne, ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo przedsiębiorców. Z uwagi na fakt, iż zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej sumie produkowanej energii jest ważnym elementem polityki Unii Europejskiej, rozdział ten wskazuje również podstawy prawne zaczerpnięte wprost z prawodawstwa UE – np. Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Przewodnim zagadnieniem rozdziału trzeciego jest inwestowanie w projekty fotowoltaiczne. W szczegółowy sposób opisano możliwe rodzaje finansowania tego przedsięwzięcia. Wskazano także przykłady stanów faktycznych i powinnych zachowań, które w znaczny sposób ułatwiają zrozumienie omawianej materii. Co istotne, w rozdziale tym wskazane są również najczęstsze błędy przedsiębiorców popełniane w związku z procesem ubiegania się o finansowanie. Ich lektura zdecydowanie może przyczynić się do efektywniejszego pozyskiwania funduszy na cele OZE.

Rozdział czwarty poświęcony został zagadnieniom, które są związane z najistotniejszymi elementami z zakresu prawa budowlanego, energetycznego oraz rolnego. Stanowi czytelny przewodnik po niezbędnych pojęciach, który w praktyce znacznie ułatwi zrozumienie poszczególnych kwestii. Określa także, jakie warunki należy spełniać w celu otrzymania istotnych dla wytwórców/inwestorów decyzji oraz pokazuje możliwe ścieżki odwołania od nich.

W ostatnim, piątym rozdziale publikacja dotyczy możliwości sprzedaży projektu oraz jego refinansowania. Opisana jest w niej dominująca – w obszarze energii odnawialnej – forma prowadzenia działalności, jaką jest spółka specjalnego przeznaczenia (SPV). Zamieszczone wykresy obrazują sposoby inwestowania i wskazują charakter poszczególnych struktur.

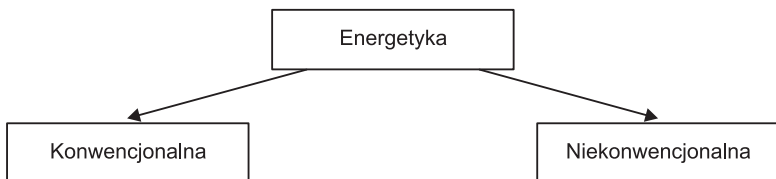
Rozdział I

ENERGETYKA ORAZ RODZAJE ŹRÓDEŁ ENERGII

1. Uwagi wstępne

Dla uniknięcia nieporozumień terminologicznych na samym wstępie warto dokonać rozróżnienia na energetykę (rozumianą jako gałąź przemysłu) oraz źródła energii (surowce mineralne oraz zasoby odnawialne).

Energetykę, obejmującą produkcję i dystrybucję energii, możemy podzielić na **konwencjonalną** oraz **niekonwencjonalną**. Energetyka konwencjonalna opiera się na wytwarzaniu energii elektrycznej i ciepłej dzięki spalaniu paliw, takich jak: węgiel kamienny i brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny, biogaz, biomasa, torf, łupki bitumiczne. W przypadku energetyki niekonwencjonalnej energia wytwarzana jest ze źródeł alternatywnych.



Natomiast źródła energii możemy podzielić na **źródła odnawialne** (tj. mające zdolność do samoregeneracji), które są wykorzystywane

głównie w energetyce niekonwencjonalnej (wyjątek stanowi np. biopaliwo, wykorzystywane w energetyce konwencjonalnej) oraz **źródła nieodnawialne**. W energetyce konwencjonalnej wykorzystywane są przeważnie źródła nieodnawialne, takie jak węgiel kamienny, węgiel brunatny, gaz ziemny.



Definicja legalna odnawialnych źródeł energii zawarta jest w art. 2 pkt 22 ustawy o OZE. Zgodnie z tą definicją są to odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące:

- energię wiatru,
- energię promieniowania słonecznego,
- energię aerotermalną,
- energię geotermalną,
- energię hydrotermalną,
- hydroenergię,
- energię fal, prądów i pływów morskich,
- energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.

Źródła odnawialne pochodzą z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych (przykładowo: energia biomasy, woda, promieniowanie słoneczne) oraz ze środowiska naturalnego. Celem wykorzystywania tych źródeł jest przede wszystkim ograniczenie emisji szkodliwych gazów cieplarnianych powstających przy spalaniu paliw konwencjonalnych¹.

Nieodnawialne źródła energii to wszelkie źródła energii, które nie regenerują się w relatywnie krótkim okresie.

¹ W. Gostomczyk, *Konkurencyjność odnawialnych źródeł energii*, „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu” 2014/16, nr 5, s. 55–61.

Do źródeł nieodnawialnych zalicza się przede wszystkim paliwa kopalne, takie jak:

- węgiel kamienny,
- węgiel brunatny,
- uran,
- torf,
- ropa naftowa,
- gaz ziemny.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 24.10.2007 r. w sprawie konwencjonalnych źródeł energii i technologii wytwarzania energii² zalicza do konwencjonalnych źródeł energii m.in.: węgiel, ropę, gaz, energię jądrową, podkreślając jednocześnie wysoką zależność UE od importu energii:

„(...) mając na uwadze, że wysoki poziom zależności UE od importu energii powoduje, że kwestie bezpieczeństwa dostaw, odnawialnych źródeł energii, oszczędności energii, wydajności energetycznej oraz dywersyfikacji dostaw energii znajdują się coraz częściej w centrum polityki energetycznej, mając na uwadze, że konwencjonalne źródła energii, a konkretnie **węgiel, ropa, gaz, energia jądrowa**, będą nadal odgrywać znaczącą rolę w dostawach energii (...)”.

W powyższej rezolucji wskazano również, że „jeżeli nie zostaną podjęte działania zapobiegawcze, to **zależność UE od importu paliw kopalnych wzrośnie do 2030 r. do 65% całkowitego zużycia**, a dostawy gazu i ropy wiążą się z elementem niepewności ze względu na ryzyko geopolityczne i coraz większą konkurencję na rynku w związku z popytem”.

Warto zaznaczyć, że zużycie energii w Polsce (w przeliczeniu na jednego mieszkańca) w porównaniu do państw członkowskich UE jest niskie – zdecydowanie poniżej średniej europejskiej. W 2016 r. kra-

² Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 24.10.2007 r. w sprawie konwencjonalnych źródeł energii i technologii wytwarzania energii (2007/2091(INI)), P6_TA(2007)0468.

jowe zużycie energii brutto na mieszkańca wyniosło w Polsce 110,2 GJ, podczas gdy średnia unijna to 134,6 GJ³.

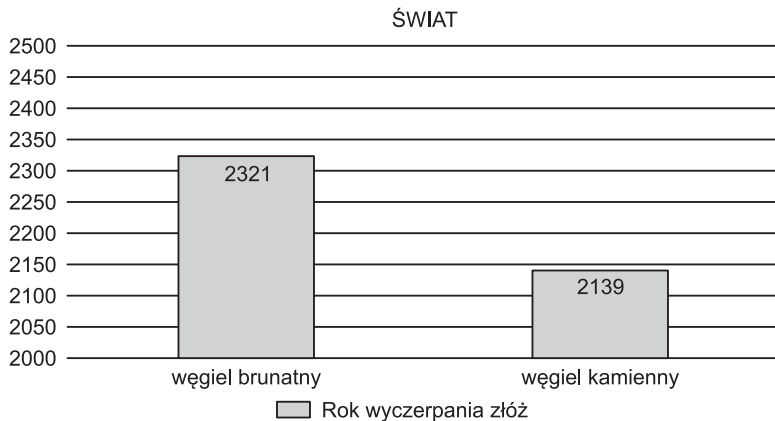
2. Źródła nieodnawialne – prognozy dotyczące wyczerpania się złóż

Zasoby paliw kopalnianych – głównie węgla i gazu ziemnego – w niedalekiej przyszłości się wyczerpią. Trudno jest jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, kiedy dokładnie skończą się te zasoby. Zależy to od wielu czynników, do głównych z nich należą: tempo wydobycia surowców (rozwój nowych technologii), postępujące ocieplenie klimatu czy polityka wydobywcza poszczególnych państw. W związku dużą liczbą zmiennych znane ośrodki naukowe stronią od wskazywania konkretnej daty. Przyjmując jednak pewne założenia, można pokusić się o prognozy. W szczególności, takimi prognozami powinno dysponować Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Jednak z odpowiedzi udzielonej nam wynika, że Ministerstwo nie dysponuje kompletem danych:

„MKiŚ dysponuje jedynie przybliżonymi szacunkami odnośnie światowych rezerw wymienionych [węgiel kamienny, brunatny, gaz ziemny, ropa naftowa – przyp. aut.] surowców. Powodowane jest to ciągle trwającymi projektami prospekcyjnymi, które wpływają na zmiany ilości udokumentowanych złóż i ich zasobów. Ostrożne szacunki zakładają, iż wyczerpanie światowych zasobów nastąpi w przeciągu: węgla kamiennego – 109 lat, węgla brunatnego – ok. 300 lat. W zakresie wystarczalności zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego MKiŚ nie dysponuje odpowiednimi danymi aby w wystarczająco precyzyjny sposób udzielić informacji w tym względzie”.

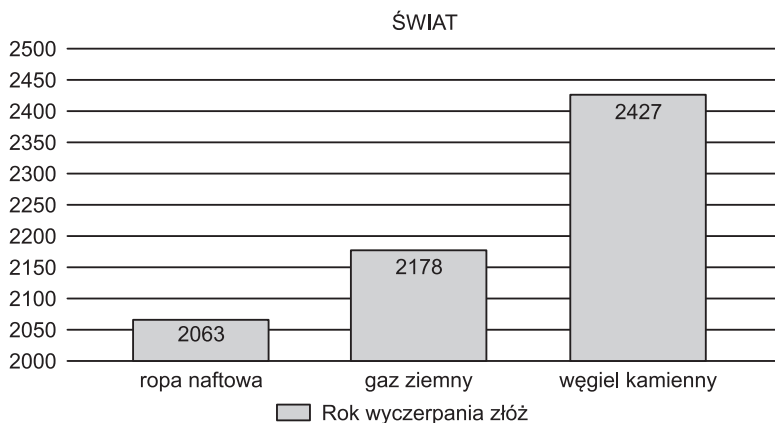
Należy podkreślić, że Ministerstwo nie wskazuje źródeł swoich informacji.

³ T. Olkuski, A. Sikora, M. Sikora, A. Szurlej, *Prognozy wydobycia, konsumpcji i salda wymiany surowców energetycznych w Polsce*, „Polityka Energetyczna” 2017/20, z. 2, s. 41–58.

Wykres 1. Prognozy wyczerpania paliw kopalnianych (dane MKiŚ)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Odwołując się do danych wskazywanych przez światową opinię publiczną, trzeba stwierdzić, że prognozy wyczerpania paliw kopalnianych wyglądają następująco.

Wykres 2. Prognozy wyczerpania paliw kopalnianych (świat)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Worldometers.info.